

Szántó Kovács János az ellen a városháza ellen lázadt fel, ahol korábban rendőr volt, büntetését abban a Csillagbörtönben töltötte, ahol egykor börtönőr volt, s végül szegény napszámos (kubikos) emberként halt meg, ahogy valaha elkezdte. A mű értékes adalékokkal gazdagítja Vásárhely múltjának megismerését is. Ha a kép nem is teljes, sok mindent megtudunk a korabeli földmunkásság élet- és munkakörülményeiről, politikai küzdelméről is.

Nagy Dezső nemcsak azzal teszi teljesebbé az eddig megismert Szántó Kovács-portrét, hogy széles körű kutatásai során rendkívül gazdag forrásanyagot tudott felhasználni, hanem azzal is, hogy sikeresen elosztatja a Szántó Kovács személyével kapcsolatos tévhitet egész sorát. A börtönveiről szóló részben egyértelműen dokumentálja, hogy Szántó Kovácsot nem sikerült megfélemlíteni, lecsendesíteni. Kiszabadulása után pedig nem hunyázkodott meg, nem vonult vissza, hanem tántoríthatatlanul kitartott elvei mellett, működésével továbbra is gondot adva a hatóságoknak.

A gazdag forrásmennyiség felhasználásának kiemelése mellett ugyanakkor szükséges lett volna azok kritikusabb feldolgozása, különösen vonatkozik ez a visszaemlékezésekre. A gazdag forrásanyag ugyanis igen sok eltérést mutat, ezekkel talán nem értett volna az olvasót is megismertetni. Különösen szembetűnőek az eltérések az 1894-es zendüléssel kapcsolatos forrásokban. Hogy csak néhány ilyen problémára utaljunk: lényeges eltérés van az események elmondásában a különböző személyek vallomási jegyzőkönyve között, így pl. Nagy Sándor főkapitány és Póka alkaptány vallomása, valamint Szántó Kovács és a fentiek vallomása között. Még szembetűnőbb ugyanezeknek a bírósági tárgyaláson elmondott vallomásaik közötti, valamint a korábbi kihallgatásuk során elmondottakbani eltérés. Ezekről is sok lényeges pontban eltér ifj. Nagy Sándor írásban is fennmaradt visszaemlékezése, amire a szerző is hivatkozik. A fentiekből ítélve úgy véljük, hogy az eddig legismertebbnék tartott zendülés lefolyása, annak valós körülményei sem elég ismertek, ezért indokolt lett volna itt is elemzőbb, részletesebb kifejtés.

Részletesen foglalkozik a szerző Szántó Kovács életének utolsó időszakával, a kiadvány eleven, legtöbb újat adó része ez. Jóllehet a szerző a Párttörténeti Közlemények 1961. 2. számában megjelentetett egy tanulmányt, *Szántó Kovács János utolsó évei* címen, mégsem lett volna helyes e rész elhagyása, mivel összefoglalása így teljes, másrészt a tanulmánynál itt többet is ad a szerző. Mindenképpen helyes lett volna azonban a forrásazonosság mellett a helyenkénti szövegbeli azonosságra is utalni a szerzőnek. Végezetül pedig az önmagáért is beszélő színes idézett anyag nagy mennyisége mellett is több elvi, elemzőbb rész beiktatására lett volna szükség. (*A Magyar Munkásmozgalmi Intézet Füzetei, 1. sz. Népművelési Propaganda Iroda 1969.*)

FARKAS JÓZSEF

BIBLIOGRÁFIA VAJDA LÁSZLÓ MUNKÁSSÁGÁRÓL

A *Somogyi-könyvtár Kiadványai* címmel 1967-ben indult el a — formájában szerényke füzetekből álló — sorozat, Péter László szerkesztésében. Szigeti János Vajda László munkásságáról összeállított bibliográfiája éppen a tizedik a sorban. S a tizedik füzet külön is értékes: címszavakkal, s néhány szavas idézetekkel bizonyítja, milyen gazdag, nagy értékű életművet örököltünk ránk a két éve elhunyt Vajda László, a szegedi Tanárképző Főiskola egykori irodalomprofesszora.

Első közleménye 1931-ben jelent meg *Szociológiai irodalomszemlélet* címmel, az utolsó — a korábban írt, de már a halála után publikált — *A Móra-filológia munkaterve*. A kettő között az életmű, amelyből a nagyobb rész a Móra-oeuvre feltérképezésére jutott. Az író összegyűjtött műveit nagyrészt ő rendezte sajtó alá, s látta el jegyzetekkel. Nálánál jobban ezt senki nem tehetette meg. Felvillantja a bibliográ-

fia a pedagógus Vajda László portréját is. Cikkék, nyilatkozatok sora tanúskodik: amellet, hogy mennyire fontosnak tartotta a leendő nevelők egyéniségének formálását. Mint írta: „... a nevelő egyénisége határozza meg, hogy mennyiben teljesít-heti kötelességét.”

A VÁSÁRHELY NÉPE CÍMŰ NAPILAP REPERTÓRIUMA

A felszabadulás negyedszázados évfordulójára adta ki a Csongrád Megyei Könyv-tár a *Vásárhely Népe* c. lap 1944. október 23 és 1945. április 17 között megjelent számainak leltárát. Az anyaggyűjtést, az összeállítást Kárász József végezte, s ő írta a bevezetőt is. A füzetet Lisztes László és Rácz Lajos lektorálta.

A *Vásárhely Népe* az 1944 őszén felszabadított területek negyedik napilapja volt. Orosháza, Szeged és Szentés után Hódmezővásárhely utcáin is megjelent a reg-geli újság. Először 1944. október 23-án, Vas Zoltán *Országvesztők és országmentők*: című vezércikkével, amelyet a *Szegedi Népakarat* október 18-i számából vett át a szerkesztőség. Az első szám adja hírül Horthy deportálását, de helyi eseményekről is tudósít. Közli például az istentiszteletek rendjét, s nem sokkal később egy friss-hírt: előző nap népgyűlést tartott a KMP Tabánban. Később mind több helyet fog-lalnak el a helyi hírek, de továbbra is tájékoztat a lap a hadihelyzetről, egyre több-írás jelenik meg a Szovjetunióról, a tisztuló politikai látóhatárról, s a legfontosabb-tennivalókról.

SZEGEDI MŰSOR

Ez év áprilisától havonta megjelenő, izléses kiállítású füzet segíti a tájékozódás-ban a kultúrára, szórakozásra vágyó szegedit. A művelődésügyi intézmények prog-ramját rendszerint hirdetik ugyan plakátokon, vagy alkalmi kiadványban, mégis-helyeslő örömmel kell üdvözlőnk az új műsorfüzetet, amely havonta előre tájé-koztat valamennyi intézmény rendezvényeiről.

Külön helyet kap benne a színház, a mozik, a művelődési házak, a nagyobb-klubok. Valójában a város valamennyi kulturális eseményéről időben jelzést kap-hatunk a kis füzetből, amely a városi tanács művelődésügyi osztályának kiadványa. Szerkesztője: Laczó Katalin. A jó ízléssel tervezett címlap Horváth Mihály munkája..

A SZEGEDI SZALÁMIGYÁR SZÁZ ÉVE

Fontos és érdekes ipartörténeti munka jelent meg a közelmúltban ezzel a cím-mel. A magyar élelmiszeripar egyik legismertebb üzemének, a Szegedi Szalámigyár-nak százesztendő történetét dolgozza fel. Az egykori Pick-gyár megalakulását, kez-deti próbálkozásait, majd sikereit megismertető, a feldolgozás fejlődését, a dolgo-zók helyzetét is bemutató kiadvány egyaránt dicséri a Mann Miklós—Sípos Péter szerzőpárt, s a vállalat vezetőségét az igyekezetért és áldozatvállalásért. De kijár a dicséret a Szegedi Nyomdának is, amely gondos munkával állította elő a reprezen-tatív kiadványt.

Megismertet a könyv a híres gyár felszabadulás utáni életével is. A termelési eredmények ezekben az években emelkedtek soha nem tapasztalt mértékben. Elég csupán egyetlen grafikont leolvasnunk a könyv második fejezetéből: 20 évvel ezelőtt 26 vagon csemege- és 37 vagon téliszalámi készült a Tisza-parti gyárban. 1968-ban ez a két szám: 185 és 315. Összesen félezer vagon került tehát a hazai boltokba és a külföldi vásárlók asztalára.

A könyv beszédesen reprezentálja, hogy a szalámi Szeged egyik legismertebb-köve a világban.

A. J.